

«БЕКІТЕМІН»
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігі
«Ұлттық ғылыми-практикалық
дене тәрбиесі орталығы» РМҚК
Бас директоры
_____ **С. Садықов**
« _____ » _____ **2022 ж.**

МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА «DODGEBALL»
(7-8 СЫНЫП) РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЖАРЫСЫН ӨТКІЗУ
ЕРЕЖЕСІ
(ҰЛДАР, ҚЫЗДАР)

Астана қаласы
2022 жыл

1. Мақсаты мен міндеттері

Қазақстан Президенті өзінің жаңа жылдық Жолдауында 2022 жылды «Балалар жылы» деп жариялады «Өскелең ұрпақтың үйлесімді дамуы мен бақытты балалық – бұл біздің жалпы ұлттық міндетіміз».

Осыған орай оқушылар арасындағы «DODGEBALL» республикалық жарыстарының (бұдан әрі – Жарыс) келесі мақсаттары мен міндеттерін айқындайды:

- салауатты өмір салтын қалыптастыру, өскелең ұрпақтың денсаулығын арттыру;
- мектеп жасындағы балаларды дене шынықтырумен және спортпен айналысуға тарту;
- моральдық-ерік, эстетикалық-адамгершілік, патриоттық қасиеттерді тәрбиелеу;
- спортпен шұғылдануға тұрақты қызығушылықты қалыптастыру және салауатты өмір салтын насихаттау;

2. Жарысты өткізуге басшылық

Жарысты өткізуге жалпы басшылықты Қазақстан Республикасы Оқу–ағарту министрлігі «Ұлттық ғылыми-практикалық дене тәрбиесі орталығы» РМҚК (бұдан әрі - ҰҒПДТО) жүзеге асырады.

3. Жарысты өткізу орны мен мерзімі

Жарыс 2022 жылдың 05 - 07 қараша аралығында Астана қаласында орналасқан «48 мектеп-лицей» спорт залында (Ж. Жирентаева 15/2) өткізіледі.

4. Жарысқа қатысушылар

Жарысқа 7-8 сынып оқушылары қатыса алады.

Команда құрамы - 12 адам:

- команда өкілі – 1 адам;
- команда жаттықтырушысы – 1 адам;
- ойыншы – 10 адам (5 ұл, 5 қыз).

Әрбір команда сапындада қосалқы бір ұл мен бір қыз қатыса алады және жалпы білім беретін мектепте оқуы тиіс.

5. Жарыс бағдарламасы

5 Қараша Сенбі	Командалардың келуі, оларды орналастыру, тіркеу, мандаттық комиссиядан өту
6 Қараша	Жарыстың салтанатты ашылу рәсімі,

Жексенбі	Жарыстардың топтық кезеңі Финал Марапаттау
7 Қараша Дүйсенбі	Командалардың кетуі

6. Жарыстарды өткізу шарттары

Төрешілер ережелерімен белгіленген барлық командаға бірдей жарыс бағдарламалары бойынша өткізіледі (2-қосымша).

Әр команданың бірыңғай спорттық формасы болуы тиіс.

Командаларды топқа бөлу төрешілер алқасында жеребе тастау жолымен жүзеге асырылады.

№	Командалар		
	1 топ	2 топ	
1		5	
2		6	
3		7	
4		8	

Топтық турды айналмалы жүйе бойынша өткізеді.

Топтық жарыстың қорытындысы бойынша әр топта бірінші және екінші орын алған командалар финалдық турға өтеді.

Ширек финалда топтық турнирдің әрбір топтық командасында бірінші орын алған командалары көрші топта екінші орын алған командалармен кездеседі.

Ұтқан командалар финалдық ойындар ойнайды.

7. Өтінімдер

1-қосымшаға сәйкес өтінімдер 2022 жылғы 30 қазанға дейін nnpсfk.sport@mail.ru электрондық поштасына жіберіледі.

Командалар келген күні олардың өкілдері жарыстың мандаттық комиссиясына тиісті түрде ресімделген өтінімнің түпнұсқасын ұсынады.

Ойындарға қатысушылар осы Ережеде белгіленген талаптарға сәйкес келмеген жағдайда команда жарысқа қатысуға жол берілмейді.

Өтінімді ресімдеу мәселелері бойынша анықтамалық ақпарат келесі телефондар арқылы беріледі: 8 701 793 66 95 Губайдуллин Нурбек Айтжанович.

8. Төрешілік

Жарысты тікелей өткізу ҰҒПДТО бекіткен төрешілер алқасына жүктеледі.

Жарысқа төрешілер бригадасы - 10 адам, бас төреші – 1, бас хатшы – 1, 2 төрешілер бригадасы 8 адамнан жарыс алаңында жүзеге асырады.

9. Қаржылық шығыстар

Жарысқа қатысушылардың қаржылық шығындары (жол жүру, тәуліктік, тамақтану, тұру) іссапарға жіберуші ұйымдардың есебінен.

Дипломдарды, кубоктарды, медальдарды, баннерлерді, төрешілердің, дәрігерлердің және қызмет көрсетушілердің еңбек ақысын төлеуді, жарысты өткізу орнын және көлік қызметтерін жалға алуды, жарысты өткізуге байланысты шығыстар ҰҒПДТО есебінен жүзеге асырылады.

10. Марапаттау

Жарыс жеңімпаздары мен жүлдегерлерін ҰҒПДТО-ның дипломдары, кубоктары және медальдарымен марапатталады.

**МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА «DODGEBALL»
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЖАРЫСЫНА ҚАТЫСУҒА
ӨТІНІШ**

Мектеп _____

№ р/н	Аты-жөні	Туған күні Жылы күні, айы		Сынып	Туу туралы куәлігінің сериясы, нөмірі, кім және қашан берді	Әр қатысушыға дәрігердің рұқсаты
1				7-8 сынып		
2						
3						
4						
5						

Дәрігер _____ (_____)
Қолы Аты-жөні

М.О.

Команда жетекшісі
жетекшісі
_____ (_____)
Қолы Аты-жөні

Жалпы білім беру мекемесінің
директоры
_____ (_____)
Қолы Аты-жөні

М.О.

Ескерту: Жалпы білім беретін мекеменің директоры мектеп командасына қатысушылар тізімінің дұрыстығына жеке жауапты болады.

**МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫ АРАСЫНДА «DODGEBALL»
(7-8 СЫНЫП)
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЖАРЫСЫ**

Жарыс орны, құралдар

Алаң және оның өлшемдері. Алаң ұзындығы 18 м және ені 9 м тіктөртбұрыш болып табылады, ол ені 5 см-ге тең, қысқа сызықтар алдыңғы деп аталады, ал ұзын сызықтар бүйірлік деп аталады. Желілердің ені алаңның көлеміне кіреді. Бүйірлік сызықтардың ортасы ортаңғы сызықпен байланысады, ол платформаны екі жартыға бөледі. Бүйірлік және алдыңғы сызықтармен шектелген аймақ капитан аймағы деп аталады. Доп дөңгелек болуы керек, диаметрі 21-22 см және салмағы 250-280г. Оның сыртқы қабығы былғары немесе мата. Доптың жарамдылығы және оны ойын барысында ауыстыру қажеттілігі туралы мәселені судья шешеді. Жарақаттануды болдырмау үшін доп қатты үрленбеу керек.

Ойын ережелері.

1. Жарыс үш бөлімнен тұрады. Бұл командалық ойын. Онда екі команданың ойыншылары допты лақтыруға және қарсыластарға тигізуге тырысады. Әр команданың мақсаты-қарсылас команданың барлық мүшелерін лақтырылған доптарымен соғу, қарсылас лақтырылған допты ұстап немесе қарсыласты алаңнан тыс шығуға итермелеу арқылы ойыннан шығару.
2. Ойын басталар алдында аға төреші алаңның ортаңғы сызығына төрт доп қояды. Ысқырық берген уақытта әр команда екі доптан алады.
3. Әр партия аяқталғаннан кейін командалар орындарымен ауысады.
4. Шешуші партияда (үшінші) командалардың бірін жинақтағаннан кейін алаң жақтары үзіліссіз ауыстырылады. Осы уақытта командаға нұсқаулар беруге рұқсат етілмейді. Екі команданың ойыншылары ауысқанға дейін бірдей орындарды иеленуі керек.
5. Әр команда әр партияда бір үзілісті 1 минутқа дейін пайдалануға құқылы. Доп үзіліс алған команданың ойыншыларында болған кезде үзіліс беріледі. Қандай да бір партияда пайдаланылмаған үзілістерді келесі партияларда алуға болмайды. Үзіліс кезінде ойыншыларға алаңнан кетуге және жаттықтырушыдан басқа біреуден кеңес алуға тыйым салынады. Партиялар арасындағы үзілістер 2 минуттан аспауы керек.

Ойынның басталуы. Аға төрешінің дабылы (ысқырығы) бойынша командалар өздеріне тиесілі екі допты алулары керек, қарсыластарды ойыннан шығаруға тырысады. Допты қарсылас команданың ойыншыларына тигізуге тырысады, ал олар допты ұстап алуға немесе одан бас тартуға немесе өз алаңында допты алуға тырысады және орта сызықтан өтпей-ақ қарсылас ойыншыларға шабуыл жасайды.

Команда құрамы. Жарысқа әрқайсысы 5-тен 12 адамға дейін ойыншылардан тұратын екі команда қатысады. Алаңда әр командадан 5 адамнан (3ұл.+2қыз.). Негізгі-әр партияда ойынды бастайтын 5 ойыншы.

Жарыс хаттамасына ойын басталғанға дейін команданың барлық ойыншыларының аты-жөндері енгізіледі. Тегі хаттамаға енгізілмеген ойыншылар жарыстарға жіберілмейді. Қосалқы екі ойыншы сыртқа кеткен доптарды өз командаластарына әкеліп ұстатып тұрады. Қосалқы ойыншыларға алаңнан тыс жерде жаттығулар жасауға рұқсат етіледі.

Ойыншыларды ауыстыру. Әр партияда командаға негізгі ойыншыларды қосалқы ойыншылармен алмастыру құқығы беріледі. Ауыстыруға төрешілер арқылы доп ауыстыруды орындайтын командада болған кезде рұқсат етіледі. Алаңнан шыққан ойыншылар мен ойынға қатысатын ойыншылар бұл үшін төрешінің рұқсатын алуы керек. Команда әр партияда он рет ауыстыруға құқылы. Ойынға кіретін қосалқы ойыншы хатшының жанында, ойнауға дайын болуы керек және рұқсат алғаннан кейін бірден ойынға кіруі керек. Ауыстыру үшін 5 секунд беріледі.

Ойыншылардың орналасуы. Команда капитандары алаңның қарама — қарсы жағында — капитанның аймағында болады. Олардың командаларының ойыншылары капитандардан алыс ойын алаңында орналасқан.

Команда басшылары мен капитандары. Команда жетекшісі мен капитаны жарыстардағы ойыншылардың тәртібі үшін жауап береді. Басшыға судьялар мен жарыс өткізетін адамдардың шешімдеріне араласуға тыйым салынады. Команда капитаны-алаңдағы команданың тікелей жетекшісі, ол ойын барысында төрешіге жүгінуге құқылы. Спорттық емес мінез-құлқы үшін (*жарыс (төбелес, қорлау) өткізу кезінде мінез-құлық ережелері бұзылған, дәрекі қарым-қатынастар жағдайында команда немесе қатысушы жарыстан шығарылады*) командаға жеңіліс есептеледі.

Ойыншыларды қағу тек алдыңғы сызықтан ғана жүргізіледі. Ойыннан шыққан ойыншы капитанының аймағына бүйір сызықтан өтіп, оған қарсыластарын ойыннан шығаруға көмектеседі. Доп ойынға ойыннан шығып кеткен ойыншының командасымен енгізіледі.

Ойын барысында барлық қатысушылар өз алаңдарында еркін қозғалады. Егер доп қабырғаға, төбеге, орындыққа, жанкүйерлерге тиіп кетсе, ол ойында қалады. Ойын командалардың бірінің барлық ойыншылары нокаутқа түскенге дейін жалғасады

Содан кейін ойынды аға төреші тоқтатады және нокаутқа түскен ойыншылардың орнына команда капитаны кіреді, доп оған тиесілі. Аға төрешінің ысқырығымен ойын жалғасуда. Егер капитан нокаутқа түссе, онда бұл партиядағы жеңіс қарсыластарға беріледі. Егер А командасының капитаны В командасының барлық ойыншыларын нокаутқа түсірсе, онда ойынды аға төреші тоқтатады, ал В командасының капитаны ойыннан шығып кеткен ойыншылардың орнына шығады. Аға төрешінің ысқырығымен ойын капитандардың бірінің жеңісіне дейін жалғасады және жеңіс оның командасына беріледі. Келесі партияларда командалар алаңдарды өзгертеді, допты капитандар кезекпен енгізеді.

Егер доп ойыншы денесінің кез-келген бөлігіне тиген болса, ойыншы нокаутқа түседі деп саналады; ол допты ұстап алып, түсіріп алса; ол ортаңғы немесе бүйірлік сызықтардан асып кетті.

Егер ол допты ұстап алса, ойыншы соққыға жығылды деп саналмайды; допты нокаутпен алған ойыншысынан ұстап алса — екеуі де алаңда қалады; орта сызықты белгілеуге қадам басты; оған доп еденнен, қабырғадан, орындықтан, жанкүйерлерден секірді; команда капитаны допты өз ойыншысына тигізді; нокаут ойыншы допты өз ойыншысына тигізді.

"Бөтен доп" - егер доп еденнен қарсыластар алаңында қолға алынса, саналады. Ойынды төреші тоқтатады, доп қарсыластарға қайтарылады, төрешінің сигналы бойынша ойын жалғасады.

"Даулы доп" - Егер қарсыластар бір уақытта допты ортаңғы сызықта немесе оның үстінде қолға алған жағдайда саналады. Төреші ойынды тоқтатады, доп дауласқан ойыншылардың арасына тіркелген жерде лақтырылады.

Есеп және ойын нәтижесі.

1. Партия командалардың бірі қарсыластар командасының барлық ойыншыларын ойыннан шығарса жеңіске жетті.

2. Үш партияның екеуі немесе бес партияның үшеуі жеңіп алған команда жеңіске жетеді.

Ойыннан бас тартқан немесе жарысқа келмеген командаға,

1. жеңіліс 0:2 есебімен есептеледі.

2. Команда 15 минуттан артық кешігіп қалған жағдайда командаға 0:2 есебімен жеңіліс есептеледі.